

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A nagy mocsár*

Forrás: *Nejrcsava*

Bp.

(Hely)

1918. 7. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

352

Hely

Idő

"1918"

Személy

H

35

1918

A nagy mocsár.

A nagy mocsár — bárki könnyen kitalálhatja — Budapest székesfőváros közigazgatása. Az a közigazgatás, amely sok százezer ember legfontosabb életérdekeit Csáky szalmájának tekintette a háború előtt is, a háború alatt is. Az a közigazgatás, amely a dolgozó tömegek élelmezését, egészségét, testi-lelki jólétét volna köteles gondozni és amely ehelyett a bankok, a monopolista részvénytársaságok, háziurak, kiváltságos vállalkozók, kijárók, közvetítők, proviziólovagok és tág lelkiismeretű klikkvezérek érdekeit szolgálja. Az a közigazgatás, amely piszkos krajcároskodást üz, amikor a nagy néptömegek érdekeinek kielégítéséről és a számára dolgozó sok ezer apró robotos munkabéréről van szó; amely azonban két kézzel szórja a pénzt, amikor az imént elsorolt kategóriákat kell tömni, amikor a klikkek hűséges szolgálát kell megjutalmazni. Az a közigazgatás, amelynek cimerpajzsába egyik oldalon a kórházak kapujánál visszautasított betegeket, a boltok előtt ácsorgó hadiatszonyokat és a hóban meztláb gázoló iskolásgyermeket kellene festeni, a másik oldalára pedig a tizenkét millióra kerülő luxusfürdőt, amely nyolc éve épül, de ma sem kész, ellenben már évek óta dicsékedhetik kitünően díjazott igazgatóval. Erről a mocsárról van most szó, a kövér elősdiék boldog otthonáról.

Miféle nagy dolog történt mostanában Bu-

dapest közigazgatásában, miféle nagy dolog, amely a világtörténelmi események között is helyet követel magának? Semmi sem történt, csak folytatódott a régi rend, új adókat találtak ki a szegények terhére, miközben gondosan kimélték a gazdagokat, fényes ebédlőket szereltek föl az inségeseknek, de ebédet eddig még próbára sem tudtak adni, szóval, a régi rend, a régi világ folyik itten és senki sem felelős érte, hiszen a polgármester és az első alpolgármester villamosvasutat igazgatnak, hát ők igazán nem tehetnek arról, ami a közigazgatásban történik és ami nem történik."

Hogy ma mégis beszélni muszáj a nagy mocsár dolgáról, annak különös előzménye van: egy vacsoraközi beszéd, amelyet a minap a Liget-klubban mondott el dr. Márkus Jenő, volt fővárosi tanácsnok, az egykori polgármester és főpolgármester fia, aki beleszületett a budapesti közigazgatásba, aztán benne is élt, benne is dolgozott husz hosszú esztendeig, most pedig otthagyta a város házat, más foglalkozást vállalt, más kenyérkereset után megy. És szükségét érezte Márkus, hogy a maga klubjában elmondja, miért lépett ki a fővárosi közigazgatás szolgálatából, miért tért ki a tehetetlenek és telhetetlenek versenye elől. Amit mondott, rövid és bizonyára illetékes megerősítése annak, amit mi évtizedek óta hirdetünk. Ilyeneket mondott:

Kénytelen voltam ezt a lépést megtenni, hogy husz esztendei rabság után végre szabadon szólhassak, amikor végre lehullott a

béklyó rólam, amely mindeddig hallgatásra kényszerített...

Fővárosunk csak akkor lesz nagy és hatalmas, ha szakítunk a mai klikkrendszerrel és a törzsfőnökök uralmával. Főelőlegesen tartom a bizottsági tagok mai nagy számát, akiknek nagy része csak gép módjára szavaz, amint azt réa parancsolták vagy pedig a maga kis privát érdekeinek lebojzoltátára használja föl a bizottsági tagságot. Az intenzív munkához főelőleges több száz bizottsági tag, sőt ez akadály a produktív munkának. Szükségesnek tartom továbbá, hogy a tanács és a közgyűlés között szorosabb kapcsolatot jöjjön létre.

A klikkek és törzsfőnökök uralmának kell hamarosan véget vetni, mert nem szabad megtörténnie annak, hogy a bizottsági tagok megkötötten, előre megállapított és kerületi értekezleteken megbeszélte terv szerint jöjjenek el a közgyűlésre szavazni és a legfontosabb állások betöltésénél egy-egy törzsfőnök érdeke és utasítása legyen az irányadó. Az ilyen rendszer veszi el a tisztviselők munkaködét, amikor látják, hogy munka, fáradozás, szorgalom hiábavaló, ha a klikk és törzsfőnökök kegyét nem bírja.

Igy beszél az, aki husz éven keresztül belülről látta, minden apró részletében megfigyelhette, maga is végigcsinálta a fővárosi közigazgatást. Nem ér itt semmit a munka és a tehetség — azt mondja — itt csak az új hat hatáskörhöz, aki a törzsfőnökök kegyét bírja, vagyis: aki a törzsfőnökök parancsolata szerint, egy maréknyi kisebbség érdekei szerint — tehát a nagy néptömegek érdekeivel ellentétes módon — intézi az ügye-

Ket. És ki merné állítani, hogy Márkus ebben nem mond igazat vagy akár csak azt, hogy tuloz? Há! nem ismerjük a városházán uralkodó részvénytársasági és bankvezéreket, proviziólovagokat, panamistákat és cégéres élelmiszeruzsorásokat? És nem tudjuk, hogy ezeknek a kegye szükséges ahhoz, hogy a tisztviselő előbbre jusson, vezető állásba jusson és ott meg is maradhasson? És nem tudjuk, hogy milyen áron lehet ezeknek a kegyét megszerezni? És Márkus nem tudhatja még nálunknál is jobban?...

A közismert tényeknek újra-megállapításával a volt tanácsnok bizonyára hasznos munkát végzett. A munkája azonban nagyon tökéletlen annyiban, hogy csak megghélyegezni tudja a mostani állapotot, de a gyökeres javításra nem ajánl módot. Hogy sok a városcatya és apasztani kell a számukat: ez olyan kérdés, amelyről vitatkozni lehet, de semmiesetre sem ezen fordul meg a dolog. Hogy a közgyűlést és a tanácsot szerves kapcsolatba kellene egymással hozni és magának a közgyűlésnek — a tulfejlődött bürokrácia rovására — nagy befolyást kellene biztosítani a közigazgatás belső intézésébe, azt mi is mondjuk, de ezen sem fordul meg a dolog. Mert hiszen már látunk a főváros közigazgatása ellen erősebb, szenvedélyesebb harcot megindítani, mint amilyen a már „uri“ hagyományokban nevelkedett és nem igen agresszív természetű Márkustól várható... és mire vezetett az a 20 év előtt megindult harc? talán megváltozott a klikk-és panamarendszer? talán alaptalanok a Márkus mai

vádjai?... Bizony a mai rendszer mellett csak a klikkek változhatnak (ha egyiknek sikerül a másikat elmarnia), de maga a klikkuralom és minden velejárója megmarad. A baj gyökeréhez kell lenyulni: a virilizmust kell eltörölni, a cenzusos választójogot kell megszüntetni, igazán demokratikus községi választójogot kell teremteni, olyant, amely kiterjed az összes felnött férfiakra és nőkre, amely a szavazathamisító és pácoló, korrupcióval dolgozó klikkvezérek helyett a nép választottjait juttatja a városházára. Ki hiszi el, hogy a proletárfogyasztók tizezrei Zeidl Venceleket fognak választani? Ki hiszi el, hogy a kiuzsorázott lakók a lakásuzsora apostolaira fogják bizoni a város kormányzatát? vagy az utazást megdrágító villamos-igazgatókra? vagy a villamosok megváltása körül börzemanővereket csináló és a közérdeket megkárosító urakra? vagy a közvetett adók apostolaira, a szegény ember életének megdrágítóira? És ki hiszi el, hogy a panamistának és proviziólovagnak bizonyult képviselőt a nagy választótömegek újra beküldenék a városházára?

A virilizmus lehetetlenné tesz minden demokratikus sikert; a lakosság 7-8 percentjére kiterjedő választójog korlátlan uprá teszi a két tucatnyi klikkfőnököt. De ha 4-500.000 lenne a választók száma (férfi és nő együtt), ha millió szem választaná ki és millió szem ellenőrizné a városi képviselet tagjait: esodálatos gyorsasággal vége lenne a mai rendszernek, Budapest népe lecsapolná azt a rossz illatu moesarat és pokolba kergetné a benne hizó elősdiéket. Ezt kell belátni és ezt kell a zászlókra írni, tisztelt urak ott a Liget-klubban és minden polgári elégedetlenkedő társaságban, máskülönben az a gyanu támadhat, hogy a cél csak klikkcsere vagy egyéni sérelmek megbosszulása, egyéni ambiciók kielégítése.